

Globale miljøutfordringer – norsk politikk

Hvordan bærekraftig utvikling og klima bedre kan ivaretas i offentlige beslutningsprosesser

Rapport fra offentlig utvalg
nedsatt av Finansdepartementet 30. mai 2008

Overlevert Finansdepartementet 22. juni 2009

Mandatet

- Utgangspunkt: Strategien for *bærekraftig utvikling* i Nasjonalbudsjettet 2008
- Utrede *prosesser og metoder* for å håndtere *usikkerhet og langsiktige* hensyn i offentlige beslutninger
- Gjennomgå *metoder* for å veie sammen fremtidige og usikre virkninger, herunder på miljø, helse og naturens mangfold
- Vurdere *hindringer* for innføring av ny og miljøvennlig teknologi

Utvalget

- Administrerende direktør Øystein Olsen (utvalgsleder)
- Professor Olav Bolland
- Fylkesmiljøvernsjef Bente Christiansen
- Professor Michael Hoel
- Forsker Per Botolf Maurseth
- Førsteamanuensis Karine Nyborg
- Seksjonssjef Gunn Paulsen
- Kanslichef Joakim Sonnegård
- Daglig leder Ingeborg Rasmussen

Mandatet: Bærekraftsbegrepet

- *”En bærekraftig utvikling er en utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få tilfredsstillende sine behov”* (Verdenskommisjonen, 1987).
  - Et *normativt* begrep – som dreier seg om rettferdighet mellom generasjoner og i forholdet til fattige land
  - *Miljømessige utfordringer* i en særstilling, pga at problemene som skapes langt på vei er *irreversible*
- *Hvordan ivareta slike hensyn i beslutningsprosesser?*

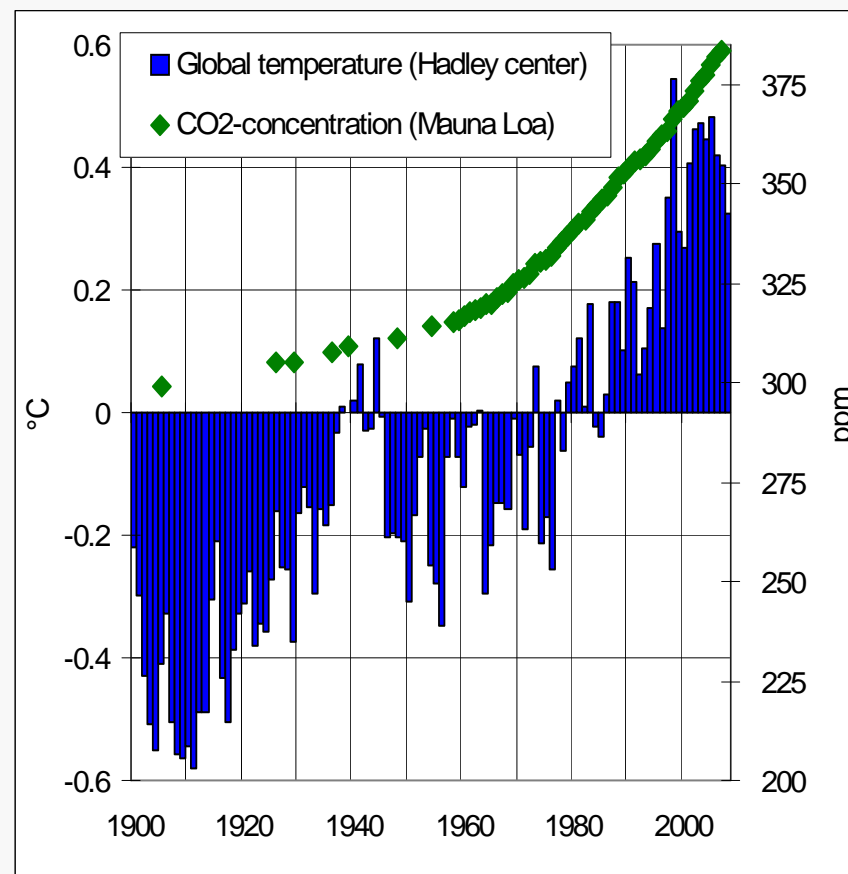
Mandatet: Miljøutfordringene

- Tre hovedområder:
  1. Klimaet og global oppvarming
  2. Trusselen mot biologisk mangfold
  3. Miljøgifter
- Sentrale drivkrefter:
  - Befolkningsvekst
  - Dagens produksjons- og forbruksmønster
- Globale miljøproblemer – krever globale løsninger
  - Internasjonale avtaler
  - Koordinerte tiltak
  - Nasjonal oppfølging

Klimautfordringen - tilråding

- Klimavirkningen av utslipp er uavhengig av hvor utslippene finner sted
  - Ligger godt til rette for bruk av *økonomiske virkemidler*
- I fravær av en global karbonpris er *prisen i EUs kvotemarked* et fornuftig utgangspunkt for å bestemme prisen på norske utslipp over tid
  - Alle sektorer bør stilles overfor denne prisen
- Hvis myndighetene ønsker et strengere innenlandsk mål for utslipp, tilrås at det etableres som *et felles prismål* > EU-prisen for alle utslippskilder

Konsentrasjon av CO₂ og global gjennomsnittstemperatur

Klima – tilrådingar knyttet til teknologi

- Lave globale priser på utslipp er et argument for en *særlig satsing på klimarelatert FoU*, i forkant av at en internasjonal avtale er på plass
  - Bør rettes mot teknologiløsninger som kan utnyttes *globalt*, ikke bare nasjonalt
- Klimarelatert FoU bør støttes direkte via *offentlige tilskudd og subsidier til privat FoU*
- Hensynet til *næringsutvikling* gir i seg selv *ikke* grunnlag for særskilt satsning på klimarelatert FoU

Del av solcelleveggen på elektrobygget, Gløshaugen

Biologisk mangfold - tilrådingar

- Det biologiske mangfoldet er truet
  - Arealendringer og overbeskatning
  - Klimaendringer forsterker problemene
- *Ny naturmangfoldlov*: det juridiske rammeverket er på plass
- Utvalget tilrår:
  - Det bør utarbeides *samlede planer* for forvaltning av de viktigste kategorier økosystemene
  - Det bør utredes *tilskuddsordninger* for å gi kommunene bedre incentiv for å ivareta biologisk mangfold
  - *Næringsrettede subsidier* med negativ virkning på biologisk mangfold gjennomgås med sikte på *omlegging eller avvikling*

Urskog – Ormtjernkampen nasjonalpark

Miljøgifter - tilrådingar

- Nåværende *nasjonal regulering* med forbud eller utslippsgrenser fungerer i hovedsak godt
- Viktig å få på plass *internasjonale avtaler* som reduserer tilførselen av miljøgifter fra andre land til Norge og Arktis
- Økt bruk av *avgifter* anbefales
  - i utfasingsperioder
  - for stoffer som ikke krever totalforbud
- *Miljøskadelige tilskudd* gjennomgås med sikte på *avvikling eller omlegging*

Regelverk for offentlige beslutningsprosesser

- Hvordan ta hensyn til miljøet i samfunnsøkonomiske analyser?
  - Verdsetting ofte vanskelig, men *systematisk kartlegging* viktig
  - Ta eksplisitt hensyn til at *miljøgoder kan bli knappere over tid*
  - Slike endringer i relative priser bør ivaretas i inntekts- og kostnadsstrømmer, ikke i diskonteringsrenten
- Staten bør utarbeide en *langsiktig karbonprisbane* som skal benyttes i nytte-kostnadsanalyser
  - Ytterligere vektlegging av klimakonsekvensene kan innebære dobbeltregulering
- *Kommunale beslutninger* stor betydning for biologisk mangfold
  - Ikke like viktig at kommunen tar særskilte klimahensyn i sin planlegging

